

Fundacja „Rozwój Tak – Odkrywki Nie”
al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 24
Legnica 59-220, Polska
+48 661 863 478
<http://rozwojtak-odkrywkinie.pl>

Legnica, dnia 24 czerwca 2020 roku

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

Uwagi w ramach Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko projektu PPSS

Na wstępie Fundacja „Rozwój Tak – Odkrywki Nie” chciałaby docenić trud włożony w bardzo szczegółowe przygotowanie Prognozy oddziaływania na środowisko PPSS, a także zmiany w Programie Przeciwdziałania Skutkom Suszy w stosunku do wersji z 15 sierpnia 2019r, które pozwoliły do pewnego stopnia lepiej wykazać istniejące problemy związane z działalnością górniczą i odwodnieniami górniczymi w Polsce.

Jednak oba dokumenty nadal wymagają zmian i uwzględnienia działań, które pomogą skuteczniej chronić zasoby wodne na całym obszarze Polski na wypadek wystąpienia suszy, a także łagodzić jej negatywne skutki.

Uwaga 1 – nie uwzględnione oddziaływania

Rozdział 5.5 „Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, zwłaszcza dotyczące obszarów chronionych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody” (Str. 187)

Nie odniesiono się do istniejącego problemu związanego z **odwodnieniami górniczymi** prowadzonymi w niektórych regionach Polski, które prowadzą do znaczących deficytów zasobów wód podziemnych, oraz do **negatywnych zmian w siedliskach przyrodniczych, głównie zależnych od wody – w tym na obszarach chronionych** – OSO, SOO, w parkach krajobrazowych, rezerwach przyrody, a potencjalnie również w parkach narodowych (Poleski Park Narodowy i rezerwat biosfery Unesco – planowane kopalnie węgla kamiennego m.in. Karolinka). Oddziaływania te **kumulują się z presjami związanymi ze zmianą klimatu i suszą**, co sprawia, że **skutki suszy są w tych rejonach szczególnie dotkliwe**, a jednocześnie występuje **zagrożenie dla ujęć wody pitnej dla ludności** (zagrożenie utraty wody oraz spadku jakości wody w ujęciach wód podziemnych). Rejony te to przede wszystkim:

- Górnośląski Okręg Przemysłowy (JCWPd **111**, 112, 128, **129**, **130**, 142, **143**, 144, **145**, **146**, 155, 156, **157**) (obszary bilansowe **GL-III**, **GL-V**)
- Wschodnia Wielkopolska – rejon wydobywania węgla brunatnego Konin-Turek (JCWPd **062**, **071**, 047, 043) (obszar bilansowy **P-VII**)
- Rejon kopalni węgla brunatnego i elektrowni Bełchatów (województwo łódzkie) (JCWPd **083**, a w przypadku budowy odkrywki Złoczew również JCWPd 082) (obszar bilansowy **P-IV**)

Fundacja „RT-ON” jest formalno-prawną reprezentacją Ogólnopolskiej Koalicji „Rozwój TAK - Odkrywki NIE” obywatelskiego ruchu na rzecz powstrzymania planów budowy nowych kopalni węgla brunatnego metodą odkrywkową oraz przeprowadzenia Polski z ery kopalnej do ery odnawialnej.

- Rejon turoszowski – kopalnia węgla brunatnego i elektrownia Turów (województwo dolnośląskie) (JCWPd **105** oraz **oddziaływania transgraniczne – w tym na obszary Natura 2000 (!)**: Czechy – GWB 14200 i prawdopodobnie 64130, Niemcy - DE_GB_DESN_NE -2 i prawdopodobnie DE_GB_DESN_NE -3)

Pogrubieniem oznaczono JCWPd i obszary bilansowe, w których występuje potwierdzony przez PIG-PSH deficyt wód podziemnych, tj. pobór przekracza wartość zasobów dyspozycyjnych.

Uwaga 2 – wariant alternatywny

Rozdział 7. „Propozycja rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru”

Rozdział 1.6. PPSS „Opis możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych”

Podrozdział: Wody podziemne (str. 48), oraz

Rozdział 3.3. PPSS „Propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych” (str. 61)

W projekcie PPSS nie przewidziano konkretnych rozwiązań aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia skutków suszy w rejonach odwodnień górniczych, mimo iż wprowadzenie takich rozwiązań jest możliwe.

Cyt.: „Rezerwy zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych, *poza obszarami, w których prowadzone są odwodnienia górnicze, są wysokie i obecnie nie ma potrzeby szukania sztucznych – technicznych możliwości ich zwiększania. W dalszej perspektywie, w niektórych obszarach bilansowych może jednak dojść do znacznego zmniejszenia rezerw, co może rodzić potrzebę działań mających na celu zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych, co jest jednak przedsięwzięciem trudnym i kosztownym (np. przerzuty wody pochodzącej z odwodnień i ich wtłaczanie do wybranych poziomów wodonośnych). [...] Na obszarach objętych odwodnieniami górniczymi należy wprowadzać rozwiązania kompensacyjne zarówno w aspekcie korzystania z wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi, jak i środowiskowym.*” (str. 48-49 PPSS)

Powinno to zostać poddane ocenie w ramach prognozy, w tym powinna zostać wykonana analiza kosztowa takich rozwiązań oraz ich braku – gdyż może się okazać, że działania mające na celu zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych nie są bardziej kosztowne, niż wiele z zaplanowanych w PPSS inwestycji (takich jak np. budowa zbiorników retencyjnych czy progów piętrzących), a przede wszystkim, że ich koszt jest niższy niż koszt doprowadzenia dostaw wody pitnej dla ludności i rolnictwa na obszarach objętych odwodnieniami.

Ponadto, koszty rozwiązania problemów wynikających z odwodnień górniczych powinny obciążać przedsiębiorcę prowadzącego te odwodnienia, a nie społeczeństwo – zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.

Kolejnym problemem natury formalno-prawnej jest **nieuzasadnione i nadmierne ustanawianie derogacji od celów dla wód** (z art. 4(4), 4(5) i 4(7)) **dla sektora węglowego**, który jest jednym z głównych źródeł presji na wody w Polsce i przyczynia się do pogłębiania skutków suszy bezpośrednio (poprzez pobory odwodnieniowe i do chłodzenia elektrowni) i pośrednio (poprzez spalanie węgla co stanowi znaczący w skali Europy wkład w zmianę klimatu). Fundacja wnosi o poddanie analizie tego problemu w ramach SOOŚ.

Fundacja wnioskuje o **poszerzenie katalogu rozwiązań alternatywnych** o konkretne działania nakierowane na ochronę rejonów górniczych przed skumulowanymi skutkami suszy i deficytu wód podziemnych wywołanego poborem odwodnieniowym – w tym:

- działania techniczne, takie jak np. **zatlaczanie czystych wód podziemnych** z odwodnienia do górotworu (szczególnie w Wielkopolsce Wschodniej, gdzie prace nad zaplanowaniem takich działań dla ratowania Pojezierza Gnieźnieńskiego są zaawansowane)
- działania formalno-prawne, takie jak **prowadzona z urzędu rewizja pozwoleń** wodnoprawnych i zintegrowanych wydanych dla **zakładów górniczych** i dostosowanie ich do celów dla wód zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną,
- działania formalno-prawne, takie jak **ograniczenie przyznawania odstępstw od RDW** w wyniku rzetelnego stosowania zasad zawartych w art. 4(4), 4(5) i 4(7) Dyrektywy.
- działania prawno-ekonomiczne, takie jak **likwidacja zwolnień z opłat za usługi wodne** dla sektora węglowego.

Uwaga 3 – brak informacji o (nie)uwzględnieniu uwag

Fundacja podtrzymuje uwagi zgłoszone w dniu 14.02.2020r (w załączeniu), ponieważ na podstawie dokumentów opublikowanych w ramach niniejszych konsultacji trudno jednoznacznie stwierdzić, które z uwag Fundacji zostały uwzględnione. Jeśli zostały one uwzględnione, to w sposób niewystarczający / niezadowolający.

Uwaga 4 – spójność dokumentów strategicznych

Fundacja zwraca również uwagę na konieczność zachowania spójności pomiędzy PPSS a dokumentami powstającymi w toku przygotowań III cyklu planowania zgodnie z RDW – w tym:

- „Przegląd istotnych problemów na obszarach dorzeczy” (konsultacje społeczne zakończone 18.06.2020)
- „Wstępny przegląd istotnych problemów gospodarki wodnej stwierdzonych na Międzynarodowym Obszarze Dorzecza Odry” (konsultacje społeczne zakończone 22.06.2020)

Fundacja zgłosiła szereg uwag do tych dokumentów, a w szczególności do PIPGW. Ze względu na bardzo niską jakość tego dokumentu Fundacja liczy na jego kompletną rewizję i liczne korekty, co może ostatecznie wpłynąć również na powiązane zapisy PPSS.

W załączeniu Fundacja przekazuje uwagi zgłoszone w ramach ww. konsultacji, w celu wykorzystania ich przy dalszych pracach nad PPSS i Prognozą. Uwagi Fundacji zawierają szczegółowe argumenty przemawiające za wdrożeniem uwag składanych przez Fundację w konsultacjach PPSS, a także sugestie zmian prawnych i działań, które należy lub można podjąć w celu ochrony całego obszaru Polski przed skutkami suszy.

W załączeniu:

1. Uwagi Fundacji RT-ON do PPSS z dn. 14.02.2020r
2. Uwagi Fundacji RT-ON do „Przeglądu istotnych problemów na obszarach dorzeczy”
3. Uwagi Fundacji RT-ON do „Wstępnego przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej stwierdzonych na Międzynarodowym Obszarze Dorzecza Odry”